

Minnesanteckningar från forum med det civila samhället måndagen den 13 februari 2017

Inledning

Årets forum inom ramen för de gemensamma åtagandena hölls i Centralposthuset den 13 februari 2017. Vid mötet närvarade cirka 70 deltagare från det civila samhället, Sida och regeringskansliet. Från regeringskansliet närvarade i huvudsak tjänstemän och politisk ledning från UD, men även tjänstemän från Kulturdepartementet som ansvarar för frågor som rör det civila samhället.

Inledningsanförande av Isabella Lövin

Forumet inleddes med att ministern för internationellt utvecklingssamarbete och klimat Isabella Lövin presenterade de gemensamma åtagandena. Hon framhöll civilsamhällets vikt som en central utvecklingsaktör och talade om de globala utmaningarna i form av svårlösta konflikter, klimatförändringar, ökade humanitära behov och det krympande utrymmet för det civila samhället. Isabella Lövin presenterade också hur Sveriges utlandsmyndigheter hittills har arbetat i de gemensamma åtagandenas anda och återgav förslag från UD och utlandsmyndigheterna på hur genomförandet av dialogen kunde stärkas ytterligare. I sammanhanget betonades vikten av en fortsatt utveckling av samarbetet. Sr Lövin lyfte även det aktuella forumet som ett viktigt redskap för konstruktiv dialog och uppföljning.

Presentation från arbetsgruppen av de gemensamma åtagandena

I ett efterföljande pass presenterade Osiel Ibáñez (Selam), Erik Lysén (Svenska Kyrkan), och Emelie Aho (Forum Syd) de gemensamma åtagandena och dess innebörd för det civila samhället. Processen med att ta fram åtagandena lyftes fram liksom att åtagandena hade fått ett brett politiskt stöd. Arbetet hade påbörjats av den förra regeringen och därefter tagits vidare av den nuvarande regeringen. Under beredningsprocessen togs särskild hänsyn till det civila samhällets oberoende, strävan efter ett brett utvecklingsperspektiv och hänsynstagande till internationella aspekter från partnerländerna, bärighet över tid och öppenhet för nya perspektiv och aktörer. Det krympande utrymmet för det civila samhället gjorde de gemensamma åtagandena särskilt aktuella och de ansågs sammantaget utgöra ett bra exempel på ett ramverk för dialog som kunde lyftas i internationella sammanhang.

Under diskussionen lades även stor vikt på förtydligandet av själva anslutningsprocessen och vad en anslutning skulle innebära, vilket för ett antal civilsamhällesorganisationer inte var tydligt. Arbetsgruppen förtydligade därför förutsättningarna med dess vägledande och icke-bindande status.

Gruppövningar

Under forumets förmiddagsspass ägde två gruppövningar rum som behandlade form och upplägg för nästkommande forum, samt operationalisering och uppföljning av själva åtagandena (se minnesanteckningar från gruppövningarna i separat bilaga).

Nästkommande forum är åter tänkt att ske inom ramen för regeringens åtagande att årligen arrangera ett bistånds- och utvecklingsforum och väntas äga rum kring årsskiftet 2017/18. Beträffande utformning av det nästkommande forumet lyfte deltagarna fram behovet av en tillitsfull, tillgänglig och bred dialog. Det fanns intresse för att bjuda in deltagare från näringslivet. Deltagarna tyckte också att det var viktigt att säkerställa att forumets tema inte skulle överlappa med andra existerande dialogprocesser mellan regeringen och det civila samhället. Fortsatt arbete kring de gemensamma åtagandena föreslogs bli ett återkommande tema, men även andra förslag såsom operationalisering av policyramverket, det krympande utrymmet för civilsamhället och Agenda 2030 togs upp.

Under den andra gruppövningen låg fokus på kommunikationen kring de gemensamma åtagandena. Deltagarna identifierade ett behov att förtydliga åtagandenas budskap, göra dessa mer kommunicerbara och efterfrågade verktyg för att effektivisera spridningen av kunskapen om åtagandena. Konkreta exempel som nämndes var exempelvis att ordna ett evenemang under Almedalsveckan, att vidareutveckla hemsidan, planera för ett mer omfattande flerdagarsforum, samt att ta fram en "hemsidestämpel" för de organisationer som skriftligen ställt sig bakom de gemensamma åtagandena.

Diskussion i plenum om arbetsgruppens former samt val till arbetsgruppen

Förmiddagen avslutades med ett pass där Martin Ångeby (SILC), i form av representant för det civila samhället, förklarade arbetsgruppens nuvarande sammansättning, nomineringsprocess och valet av den nya arbetsgruppen.

Ångeby förklarade att arbetsgruppen bestod av representanter för ett antal civilsamhällesorganisationer, UD och Sida (med en rådgivande funktion). Inför forumet hade Ångeby fått in nomineringar från civilsamhällesorganisationerna för deltagande i arbetsgruppen. På basis av dessa valdes Edvard Agrell, Kristdemokratiskt Internationellt Center, Per Fröberg, Svalorna Latinamerika, Osiel Ibáñez, Selam, Erik Lysén, Svenska Kyrkan, Anders Malmstigen, Svenska Missionsrådet, Anneli Rogeman, WeEffect, Lisa Sjöblom, Forum Syd, Ann Svensén, Individuell Människohjälp, Peter Toftgård, Erikshjälpen och Andreas Zetterlund, International Aid Services. UD:s övergripande kontaktperson för civilsamhällesfrågor skulle vara Frank Svensson vid enheten för internationellt utvecklingssamarbete och Maja Tjernström (CIVSAM Sida) som observatör för Sidas räkning. Vid mötet förtydligades att medlemskapet i arbetsgruppen primärt skulle vara kopplat till organisationen ledamöterna företrädde.

Ångeby och deltagarna gick även in på arbetsfördelningen i arbetsgruppen och fastställde att såväl ägarskap som ansvar skulle vara delat mellan regeringen och det civila samhället. En viktig uppgift för den kommande arbetsgruppen antogs bli den kommande utvärderingen och den eventuellt efterföljande revideringen av de gemensamma åtagandena.

Då arbetsgruppen tidigare hade arbetat på en mer ad hoc basis föreslogs att detta arbete skulle formaliseras. Den nya arbetsgruppen fick därför ansvar att ta fram en arbetsbeskrivning vid ett första konstituerande möte.

Diskussioner kring Policyramverket för svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd
Eftermiddagen ägnades åt att diskutera det nyligen antagna Policyramverket för svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd (Skr. 2016/17:60).

Passet inleddes av Oxfam UK:s chefsstrateg och seniore rådgivare Duncan Green, som presenterade teorierna i sin senaste bok *How Change Happens* och knöt an till regeringens Policyramverk. Green talade i positiva ordalag särskilt om kvinnors rättigheter, utvecklingseffekter av migration, riskhantering vid genomförandet av insatser, behovet av en nyanserad bild av näringslivets roll som utvecklingsaktör, samt betoningen på att stärka nationella system vad gäller hälsa och utbildning. I Policyramverket saknade dock Green en "theory of change", d.v.s resonemang om adaptivt utvecklingssamarbete, en bakomliggande maktanalys och ett avsnitt som berörde kritiska tillfällen för förändring. Green hade också gärna även sett en vidareutvecklad syn på fattigdomsperspektivet och en större tonvikt på att motverka ojämlikhet.

Paneldiskussioner

Under närvaro av statsekreterare Ulrika Modéer ägde två paneldiskussioner rum.

Den första paneldebatten tog upp frågan hur civilsamhällesorganisationer kan bidra till och vilka utmaningarna är med att arbeta utifrån ett rättighetsperspektiv bland annat i ljuset av det krympande utrymmet för demokratins aktörer. Förutom Ulrika Modéer närvarade Johanna Leander (Olof Palme Internationella Center) och Andreas Dolk (Rädda Barnen). Johanna Leander talade om vikten av att alliera sig med demokratiska krafter, men att det fanns utmaningar då dessa inte alltid var biståndsfähiga. Andreas Dolk betonade särskilt riskhantering och riskanalys och svårigheten i att bestämma hur mycket man var beredd att utsätta egna organisationen för. Ulrika Modéer talade om att tänka nytt i en ny verklighet och att det är mer centralt än någonsin att skapa allianser med likasinnade.

Den andra paneldiskussionen utgick från frågeställningen: Hur kan civilsamhällesorganisationer kan bidra till och vilka är utmaningarna med att integrera ett jämställdhets-, ett konflikt- respektive ett miljö- och klimatperspektiv? Tillsammans med Ulrika Modéer deltog Anna-Karin Johansson (Svenska Afghanistankommittén), Lena Ag (Kvinna till kvinna) och Erik Lysén (Svenska Kyrkan). Anna-Karin Johansson beskrev jämställdhetsperspektivet som centralt i SAK:s arbete. Att adressera normer och förstå kontexten genom närvaro, att mötas och att lyssna är något som många som försökt förändra i Afghanistan saknat. Vidare förespråkades en långsiktig ansats kring projekt och perspektiv. Lena Ag talade om konfliktperspektivet som för Kvinna till kvinna dels handlar om att inte göra skada (*do no harm*) - och dels om att fler kvinnor bidrar i fredsbyggande på alla nivåer. Erik Lysén talade om miljö- och konfliktperspektivet och menade att detta inte var något nytt, men att det nu fanns en tydlig medvind. Frågan om hur man hanterar förändrat klimat kom allt mer i fokus. Ulrika Modéer instämde i vikten av att arbeta på olika nivåer vad gäller jämställdhet. Lokalt ägarskap och lokala kontextanalyser ansågs vara essentiellt för att nå hållbara resultat.

Avslutande ord av enhetschefen för Internationellt Utvecklingssamarbete (UD IU)

Anna Hammargren, enhetschef UD IU, summerade dagen och konstaterade att årets forum hade bidragit med konkreta förslag på hur genomförande av de gemensamma åtagandena kunde stärkas och belyst policyramverket ur nya perspektiv. Det fastslogs att åtagandena skulle vara ett levande och långsiktigt dokument och det låg nu på arbetsgruppen att ta vidare arbetet med att genomföra åtagandena. Kommunikation kring de gemensamma åtagandena

behövde förtydligas. Anna Hammargren lyfte kommande revidering och fastslog att utvärdering och eventuell översyn av de gemensamma åtagandena skulle utgöra en prioriterad arbetsuppgift för arbetsgruppen.

Den nya hemsidan för de gemensamma åtagandena uppmärksammades. Anna Hammargren upplyste om att förhållandevis få civilsamhällesorganisationer hade meddelat sin anslutning till de gemensamma åtagandena och välkomnade därför fler civilsamhällesorganisationer att ansluta sig genom att meddela UD. Ulrika Modéer meddelade avslutningsvis att den politiska ledningen avsåg att informera om hur arbetet med de gemensamma åtagandena har utvecklats över partigränserna.